

Akademický bulletin

AV ČR

6/1996

Z AKADEMICKÉ RADY

Z 52. zasedání Akademické rady

Zasedání Akademické rady se konalo 14.-15. května 1996 v Českých Budějovicích a řídila je místopředsedkyně Akademie věd ČR H. Illnerová, která omluvila nepřítomnost předsedy AV ČR z důvodu jeho zahraniční cesty.

Při informaci o závěrech předsednictva AR a o aktuálních otázkách činnosti AV ČR (bod II) podal V. Petrus zprávu o zpracovaných podkladech k návrhu státního rozpočtu AV ČR na rok 1997, které byly ve stanoveném termínu zaslány Radě vlády pro výzkum a vývoj.

Materiál o věkové struktuře vědeckých pracovníků na pracovištích AV ČR (bod III) obsahující přehled o podílu vysokoškoláků mladších 40 let na celkovém personálním obsazení vědeckých pracovišť blíže zdůvodnila V. Pačes a V. Petrus. Rozprava byla věnována širším souvislostem a přičinám nízkého podílu mladých vědeckých pracovníků na některých ústavech a otázkám řešení tohoto stavu.

AR vzala na vědomí předložený rozbor a konstatovala, že věková struktura vědeckých pracovišť je důležitým ukazatelem vývoje oboru a úrovně řízení. Uložila K. Jungwirthovou, H. Illnerovou, V. Heroldovi a V. Petrusovi, aby v součinnosti s vedením pracovišť AV ČR všeestranně podporovali přijímání mladých vědeckých pracovníků. Dále uložila Ekonomické radě, aby věnovala soustavnou pozornost otázkám zlepšení věkové struktury AV ČR v dlouhodobější perspektivě a přihlížela k ní při tvorbě rozpočtů AV ČR na příští období.

Informaci o vyhodnocení účinnosti organizačního rádu Kanceláře Akademie věd ČR (bod IV) předložil J. Škoda na základě usnesení 36. zasedání AR a konstatoval, že provedené organizační změny v Kanceláři se osvědčily.

AR vzala předloženou informaci na vědomí a uložila J. Škodovi nadále zajišťovat plnění úkolů KAV v souladu se schváleným Organizačním rádem KAV.

Smlouvou o nájmu nebytových prostor Ústavu informatiky a výpočetní techniky AV ČR a společnosti I.C.C.C. s. r. o. (bod V/4) uvedl V. Petrus, který současně upozornil na problematické meritorní i formálně právní postupy spjaté s již podepsanou nájemní smlouvou. Jde o pronájem kanceláří a počítačového sálu velkého rozsahu za nevýhodných podmínek v době, kdy chybí prostory pro umístění Ústavu pro českou literaturu. Předem nebyl proveden průzkum, zda by plochy nebylo možno využít projináraci. Neadekvátní je i doba pronájmu na 10 let. Předmětem diskuse bylo především vyjasňování některých otázek pronájmu, souvisejícího i s podepsanou rámcovou smlouvou o spolupráci mezi AV ČR a uvedenou společností. Bylo konstatováno, že umístění výpočetního střediska společnosti I.C.C.C. v areálu na Mazance je třeba řešit mezi budoucími uživateli - pracovišti AV ČR v této lokalitě.

AR vyslovila nesouhlas s uzavřením smlouvy o nájmu nebytových prostor spravovaných Ústavem informatiky a výpočetní techniky AV ČR společnosti I.C.C.C. s. r. o. v předloženém znění a uložila V. Petrusovi, aby toto stanovisko sdílel řediteli ÚIVT. Dále uložila V. Heroldovi a P. Kratochvílovi, aby ve spolupráci s vedením Ústavu pro českou literaturu AV ČR prověřili možnosti využití prostor ÚIVT pro umístění tohoto ústavu. Konečně uložila M. Marešovi, aby ve spolupráci s řediteli pracovišť v areálu AV ČR na Mazance prověřil možnosti umístění výpočetního střediska I.C.C.C. a navrhl řešení situace.

Návrh opatření vyplývajícího z hodnocení Geologického ústavu AV ČR (bod VI)

AR podrobň z důvodů K. Jungwirth. AR vzala na vědomí dopis RNDr. Václava Houši, CSc., uvolnila ho z funkce ředitele Geologického ústavu AV ČR k 31. květnu 1996 a poděkovala mu za vykonanou práci. AR současně rozhodla o vypsání výběrového řízení s tím, že do doby jmenování nového ředitele GLÚ pověřila vedením ústavu Dr. V. Houšu, CSc.

S návrhem na jmenování ředitele Matematického ústavu AV ČR (bod VII)

AR v souvislosti s ukončením funkčního období uvolnila prof. RNDr. Jaroslava Kurzweila, DrSc., z funkce ředitele Matematického ústavu AV ČR s účinností ke dni 31. května 1996 a poděkovala mu za vykonanou práci.

Předsednictvo slavnostního zasedání Učené společnosti ČR v Míčovně Pražského hradu – zleva prof. Z. Grabowski (Varšavská učená společnost), prof. R. Zahradník (předseda Učené společnosti ČR), předsedající prof. MUDr. Josef Koutecký, doc. Š. Luby (SAV) a prof. H. Mang (Rakouská akademie věd). K článku na str. 4, Foto © J. Kroulík

nou práci. AR jmenovala na návrh vědecké rady ústavu RNDr. Karla Segetha, CSc., do funkce ředitele Matematického ústavu AV ČR s účinností od 1. června 1996 na čtyři roky, tj. do 31. května 2000.

Návrh na složení komise pro výběr ředitele Ústavu anorganické chemie AV ČR (bod VIII)

AR jmenovala komisi pro výběr ředitele Ústavu anorganické chemie AV ČR ve složení: předsedkyně: doc. RNDr. H. Illnerová, DrSc. (AV ČR), členové: Ing. J. Bludská, CSc. (ÚACH AV ČR), RNDr. S. Černý, CSc. (ÚFCH JH AV ČR), Ing. J. Hetflejš, DrSc. (ÚCHP AV ČR), prof. Ing. J. Holeček, DrSc. (Univ. Pardubice), prof. Ing. F. Jursík, CSc. (VŠCHT), doc. RNDr. Z. Mička, CSc. (PřF UK), Ing. Z. Plzák, CSc. (ÚACH AV ČR), prof. RNDr. J. Podlaha, DrSc. (PřF UK), Ing. M. Šolc, DrSc. (ÚACH AV ČR), prof. Ing. Z. Šolc, DrSc. (Univ. Pardubice), Ing. L. Tichý, DrSc. (SLCHPL AV ČR a Univ. Pardubice), RNDr. D. Wagnerová, CSc. (ÚACH AV ČR).

V souvislosti s přípravou údajů pro návrh rozpočtu Akademie věd ČR na rok 1997 (bod IX/1) komentoval V. Petrus písemně požadavky na podklady k přípravě návrhu rozpočtu AV ČR došlé od náměstkyně ministra financí ČR. Bylo upozorněno na složitost a administrativní náročnost požadovaných podkladů včetně dotazníku k hodnocení činnosti a výkonů organizací, jehož zpracování bude vyžadovat podklady z pracovišť AV ČR.

AR uložila V. Petrusovi, aby zajistil přípravu podkladů pro návrh rozpočtu AV ČR ve stanovených termínech, aby si pro zpracování dotazníku k hodnocení činnosti a výkonů organizací vyžadal formou hromadného dopisu podklady z pracovišť AV ČR.

Informaci o zřízení pamětní desky fyzikovi a chemikovi Josefu Loschmidtovi (bod IX/2) podal V. Petrus a předal žádost Masarykovy univerzity, aby se Akademie věd ČR podílela na zhotovení této pamětní desky. Byla vyslovena podpora tomuto záměru s tím, že AV ČR přispěje na zhotovení desky částkou 10.000,- Kč. Předpokládá se, že při odhalování desky bude přítomen i představitel AV ČR.

Při informaci o pracovištích Akademie věd ČR v Českých Budějovicích (bod X) zhodnotila H. Illnerová podrobněji činnost jednotlivých pracovišť a vyzdvihla zejména jejich úzkou spolupráci s Jiho-

českou univerzitou. Tuto všeobecnou spolupráci velmi pozitivně ocenili též rektor Jihočeské univerzity doc. PhDr. Jiří Divíšek, CSc., a děkan Biologické fakulty Jihočeské univerzity doc. RNDr. Pavel Blažka, CSc. Obsáhlá diskuse byla věnována zejména ekonomickým podmínkám činnosti jihočeských biologických pracovišť a vyjasnění některých otázek tvorby a rozpisu rozpočtu AV ČR v letošním roce. V této souvislosti bylo doporučeno, aby jihočeská biologická pracoviště byla zastoupena v Ekonomické radě AV ČR i v dalších poradních orgánech AR a aby zvážila kandidaturu svého zástupce do příští Akademické rady.

Aktuálním otázkám informačních a knihovnických prací (bod XI) bylo věnováno úvodní slovo k činnosti Knihovny AV ČR, které přednesli PhDr. I. Kadlecová a V. Herold jako odpověď na připomínky vnesené prof. Sehnalem na VIII. zasedání Akademického sněmu v březnu 1996. Mj. bylo zdůrazněno, že Knihovna AV ČR je třetí největší knihovnou v České republice a plní dvě funkce, a to badatelkou v oblasti knihovny a servisní vůči ústavům a pracovníkům AV ČR. Zároveň slouží učitelům a studentům vysokých škol a dalších rezortů. V diskusi byly vyjasňovány především otázky vztahu Knihovny AV ČR k regionální knihovně jihočeských biologických pracovišť, kde chybí řada základních vědeckých časopisů, úvaha o předání knihovny Ministerstvu kultury a problematika databáze ASEP. Většinou přednesených příspěvků bylo podpořeno zachování Knihovny AV ČR jako samostatné kulturní instituce a byla odmítnuta úvaha o jejím rozdělení. Podle finančních možností je třeba řešit problémy regionálních knihoven. Rozhodujícím krokem k tomu bude i napojení jihočeských pracovišť na počítačovou síť CESNET v dostatečné kapacitě. Pokud jde o databázi ASEPs, byly uvedeny její nedostatky i přijatá opatření k napravě.

AR uložila M. Marešovi, aby ve spolupráci s V. Heroldem a PhDr. I. Kadlecovou urychleně řešili připojení pracovišť AV ČR v Českých Budějovicích na počítačovou síť CESNET.

Závěrem jednání Akademické rady byla za účasti primátora města Českých Budějovic a dalších hostů slavnostně podepsána **rámcová smlouva o spolupráci mezi Akademii věd České republiky a Jihočeskou univerzitou**. □

Čestná oborová medaile G. J. Mendela

Medaile byla zřízena Československou akademii věd dne 2. září 1965 k ocenění vynikajících výsledků v základních oborech biologických a zemědělských věd. Od roku 1993 ji uděluje Akademie věd České republiky.

Gregor Johann Mendel (1822–1884) byl moravský kněz, přírodnovědec německé národnosti, zakladatel nauky o dědičnosti. Závěry ze svých pokusů při křížení rostlin zformuloval do zákonů, v nichž dokazoval povahu genetických faktorů a statistickou zákonitost jejich přenášení z generace na generaci. Mendelovy zákony jsou základem moderní nauky o dědičnosti, jež se rychle rozrostla v jedno z nejvýznamnějších odvětví biologie. G. J. Mendel své výsledky přednesl a publikoval v časopise Brněnského přírodovědeckého spolku. Jeho poznatky, později znova objevené, se staly základem a východiskem klasické genetiky a moderního šlechtitelství. Mendelovy pokusy byly mnohokrát opakovány, potvrzeny a rozšířeny a příslušný oddíl nauky o dědičnosti byl po něm nazván mendelismus.

Autorem výtvarného návrhu medaile G. J. Mendela je akad. malíř, grafik a medailér L. Šindelář (nar. 1925), žák profesorů J. Želibského, O. Nejedlého, M. Holého a K. Mináře. Tím, že je do předávané medaile vyroto jméno jejího nositele, stává se individuálním uměleckým předmětem.

Nositeli čestné oborové medaile G. J. Mendela jsou například:

prof. George H. Hitchings (USA)	1968
Dr. Josef Charvát	1977
prof. Renato Dulbecco (USA)	1982
prof. Vilém Laufberger	1985
prof. Oldřich Nečas	1987
prof. Howard A. Schneiderman (USA)	1990
prof. Emil Paleček	1990
prof. Hiromu Akai (Japonsko)	1993
prof. Lawrence Irvin Gilbert (USA)	1993

Hon. Miriam Rothschild (Anglie) 1993
prof. Jürgen Walther Ludwig Aschoff (SRN) 1994

prof. Francisco J. Ayala (USA) 1994
prof. Colin S. Pittendrigh (USA) 1994
prof. J. Michael Bishop (USA) 1995
Sir David A. Hopwood (Anglie) 1995

ZE ŽIVOTA ÚSTAVŮ

Koncept umělce

Diodoros Sicilský nám ve svých univerzálních dějinách z 1. st. př. Kr. zanechal tuto zprávu: Bratři Telekles a Theodoros - sochaři činní v 6. st. př. Kr. - vytvořili podle měr egyptského sochařského kánonu na objednávku dřevěnou kultovní sochu Apollóna. Telekles prý provedl jednu polovinu sochy na Samu, Theodoros druhou v Efesu. Když pak byly obě části spojeny, padly do sebe tak dokonale, že se zdálo, jako by celou postavu vyřezal jeden umělec..."

Z tajemství této zprávy rozinul svou přednášku při setkání, sezaném 9. května do vily Lanna Ústavem pro klasická studia, profesor Ernst Berger z Basileje.

Představujeme ústavy Akademie věd ČR

Ústav teorie informace a automatizace AV ČR

Ústav teorie informace a automatizace byl vytvořen k 1. 1. 1959. Z Oddělení teorie informace Ústavu radiotechniky a elektroniky ČSAV a Laboratoře pro automatizaci a telemechaniku ČSAV. Zabývá se výzkumem v oblasti kybernetiky a informatiky. Rozvíjí teorii systémů a náhodných procesů pro potřeby matematického modelování, automatického řízení, optimalizace systémů, rozhodování za neurčitosti a zpracování informace. V letošním roce má ústav 161 zaměstnanců, ve vědeckých odděleních pracuje 71 vysokoškoláků.

Vědecká oddělení

Matematická teorie rozhodování (Ing. Jiří Pik, CSc.)

Teorie řízení (Mgr. Jiří Fidler, CSc.)

Adaptivní systémy (Ing. Miroslav Kárný, DrSc.)

Stochastická informatika (RNDr. Martin Janžura, CSc.)

Ekonometrie (Doc. Ing. Miloslav Vošvrda, CSc.)

Rozpoznávání obrazů (Ing. Pavel Pudil, CSc.)

Zpracování obrazové informace (Ing. Jan Flusser, CSc.)

Jednotlivá oddělení vytvářejí zázemí pro práci vědeckých týmů. V současné době se v ústavu řeší na 60 výzkumných projektů, sponzorovaných Grantovou agenturou ČR, Grantovou agenturou AV ČR, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR, a 17 projektů je podporováno zahraničními agenturami.

Aplikace výsledků

Obory, kterými se ústav zabývá, mají velmi blízko i k praxi. Připomeneme některé výsledky, které byly prakticky využity. Jedná se především o tvorbu aplikačních programů a modelování průmyslových systémů, jako např. brzdového systému automobilu, turbovrtulového letecitého motoru, modelování přepravy topných plynů v potrubních sítích. Důležité jsou aplikace ekonomické a sociologické: ekonometrický model ČR, expertní systém pro optimalizaci investičních strategií v kupové privatizaci, interaktivní prezentace údajů získaných při sčítání lidu a další. Ve spolupráci se Svažem invalidů vyvinuli vědeckí pracovníci notebook pro slabozraké a nevidomé. Za zmínu stojí i malé fyzikální modely soustav řízených počítačem pro potřebu výuky.

Spolupráce s vysokými školami

Ústav klade velký důraz na vzdělávání. Má uzavřeny smlouvy o spolupráci při výchově mladé vědecké generace s několika fakultami Univerzity Karlovy a Českého vysokého učení technického. Kontakty spočívají v pravidelných přednáškách v bakalářském, inženýrském a zejména v doktorandském studiu, dále v řešení společných výzkumných projektů. Vysokoškolští studenti, kterým ústav poskytuje finanční podporu, se zapojují do práce ve vědeckých týmech. V současné době se jedná o dvacet doktorandů (včetně čtyř cizinců). V ústavu dlouhodobě pracovalo a pracuje několik vědeckých kapacit - absolventů renomovaných univerzit.

Profesor Berger se zabývá studiem otázky proporcí, která je jednou z nejjazímacíších kapitol dějin umění. V přednášce 'Koncept umělce' se věnoval výsledkům svého bádání, zaměřeného na způsob práce antických sochařů, na egyptské učení o proporcích lidského těla, které ovlivnilo sochařská pravidla archaického Řecka, a na principy, podle nichž vznikla pozoruhodná dlaň antického sochařského umění, např. diapozitivy dokumentované socha mladíka z Volomandry, mladíka z Teney, Diaudumena, Doryfora či Atleta. Ve znamení myšlenky 'Rád světa a rád umění' pokračovalo potom setkání zájemců o Aequalitas numerosa kulatým stolem, který byl věnován naukám o vztahu proporcí a jeho vývoji od klasického Řecka do středověku. Hovořili při něm prof. Pavel Oliva na téma Aequalitas numerosa v antické řecké literatuře a Dr. Lenka Karfíková na téma Aequalitas numerosa ve středověké estetice.

-sd-

Zahraniční styky

Ústav pořádá vědecké kongresy, konference, letní školy a semináře. Nejdéle tradiči mají Pražské konference o teorii informace, pořádané od r. 1956. Udržuje intenzivní kontakty s mezinárodní akademickou obcí, které výrazně ovlivňují zaměření jeho výzkumu a kvalitu dosažených výsledků. Úzce spolupracuje s mnoha univerzitami a průmyslovými podniky (např. Honeywell, ZPA Nová Paka a Ruhrgas). Ústav získal možnost organizovat v příštích letech dva významné světové kongresy: 7th IFSA World Congress 1997 (ve spolupráci s VŠE Praha) a 16th IFAC World Congress 2005.

Ediční a publikační činnost

ÚTIA vydává vědecký časopis Kybernetika (založený v r. 1965) a od roku 1986 každoročně zprávu o činnosti. Původní výsledky jsou publikovány v renomovaných časopisech a na významných konferencích. Monografie, učební texty, příručky a sborníky z konferencí reprezentují další publikační aktivity ústavu.

Vybavení ústavu a služby

V letech 1990 - 1991 obdržel ústav velký grant od Mellonovy nadace z USA. Díky této podpoře odpovídá vybavení ústavu počítačovými sítěmi světovému standardu. ÚTIA poskytuje Akademii věd ČR služby výpočetní techniky pro náročné vědecké výpočty a služby Internetu. Knihovna, jejíž katalog je převeden na počítač, čítá 30 000 svazků a odebírá 117 periodik. Ústav zajišťuje technickou správu areálu Mařánka.

ÚSTAV TEORIE INFORMACE A AUTOMATIZACE AV ČR

Pod vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8

ředitel doc. Ing. Vladimír Kučera, DrSc.

telefon: (02) 66 05 1111

fax: (02) 688 49 03

e-mail: utia@utia.cas.cz

Alena Rindlerová

ZPRÁVY – OZNÁMENÍ

Valné shromáždění Učené společnosti ČR

Ve dnech 20. – 21. května 1996 se v Praze konalo 2. valné shromáždění Učené společnosti ČR. Slavnostní část zasedání se uskutečnila 20. května v Míčovně Pražského hradu za účasti představitelů našeho veřejného a kulturního života i hostů z obdobných institucí z Velké Británie, Polska, Rakouska a Slovenska.

Na zasedání krátce vystoupil nejprve **předseda vlády prof. Václav Klaus**. Ten mj. ve svém vystoupení vyjádřil přání, aby Učená společnost pokračovala v tom, čím začala a ne-

Současně byly při této přležitosti poprvé uděleny pěti českým vědcům ceny Učené společnosti za významné soubory prací, které obohatily světovou vědu. Ceny udělené dvěma vědcům střední generace a třem mladým badatelům byly dotovány českými průmyslovými podniky.

V kategorii seniorů obdržel cenu **doc. RNDr. Václav Hořejší, DrSc.**, z Ústavu molekulární genetiky AV ČR za práce z oblasti molekulové genetiky (cenu sponzorovala a.s. ČZ Strakonice). V kategorii juniorů cenu obdrželi **RNDr. Pavel Jungwirth, CSc.**, z Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR za originální pří-

spěvek k rozvoji femtosekundové kvantové molekulové dynamiky mnohačásticových systémů (sponsor a.s. ČZ Strakonice), a **RNDr. David Vokrouhlický, CSc.**, z Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy za významné výsledky v klasické a relativistické nebeské mechanice a v relativistické astrofyzice (cenu sponzorovala a.s. Elektro-Praga Hlinsko). Cenu Učené společnosti vypsanou z oblasti makromolekulární chemie a sponzorovanou a.s. Kaučuk získal v kategorii seniorů **Ing. Karel Ulrich, CSc.**, z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR za práce z oblasti polymerních nosičů kancerostatik. Juniorskou cenu z oblasti makromolekulární chemie, sponzorovanou a.s. Kaučuk získal **RNDr. Jan Sedláček** z katedry fyzikální a makromolekulární chemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Na pracovní části valného shromáždění, konané dne 21. května 1996, se uskutečnily volby nových funkcionářů Společnosti i řádných a čestných členů. Předsedou Učené společnosti byl opět zvolen **prof. Rudolf Zahradník**. Novými řádnými členy Učené společnosti byli zvoleni:

doc. RNDr. Petr Hájek, DrSc. (matematická logika),
prof. PhDr. Ivan Hlaváček, CSc. (pomocné vědy historické),
doc. Ing. Pavel Hobza, DrSc. (fyzikální chemie),
RNDr. Jiří Lom, DrSc. (protozoologie),
doc. RNDr. Blanka Řihová, DrSc. (imunologie a gnotobiologie),
prof. PhDr. Pavel Spunar, CSc. (teorie a dějiny kultury),
prom. fyz. Bedřich Velický, CSc. (teorie kondenzovaných systémů).

Čestnými (zahraničními) členy Učené společnosti byli zvoleni:

prof. MUDr. Ervín Adam, CSc. (epidemiologie),
RNDr. Zdeněk Sekanina, CSc. (kometařní astronomie).

Závěrečná část zasedání byla věnována činnosti Nadace pro podporu vědy, působící při Učené společnosti.

jk

vytvářela jen další společnost pro popularizaci a šíření vědeckých či technických znalostí, a aby si zachovala patřičnou míru exkluzivity. Konstatoval dále, že postrádá silný, zřetelný, jasný hlas vědců k obecnějším otázkám našeho života, a vyjádřil přesvědčení, že členové Společnosti, s autoritou kterou mají, budou tuto mezeru zaplňovat. I v této oblasti by Učená společnost mohla být přínosem.

Prezident republiky Václav Havel vyjádřil názor, že podporu vědy nelze ponechat pouze na působení ekonomických zákonů. Tento názor doprovodil příkladem světoznámé české egyptologie, která by v minulém století nemohla vzniknout, kdyby byla závislá na rozvoji průmyslu. Konstatoval, že poznání není zboží.

Během zasedání vyslechli jeho účastníci souhrnné přednášky na téma "Věda a společnost na konci tisíciletí", které proslovili **prof. R. Zahradník, významný britský biolog Sir Anthony Epstein** a čtyři členové Učené společnosti zastupující význačné směry soudobé vědy.

Na valném shromáždění Učené společnosti ČR krátce vystoupili prezident republiky Václav Havel a předseda vlády prof. Václav Klaus

Foto J. Kroulík

Akademická rada Akademie věd České republiky vypisuje výběrové řízení na obsazení funkce

ředitel Geologického ústavu AV ČR

Požadavky: vysokoškolské vzdělání příslušného směru, praxe v oboru, významné výsledky tvůrčí vědecké činnosti, jazykové znalosti, morální bezúhonnost.

Přihlášky se stručným životopisem a doklady o dosažené kvalifikaci, s přehledem dosavadní praxe a publikační činnosti zašlete do jednoho měsíce po uveřejnění tohoto inzerátu na adresu: Kancelář Akademie věd České republiky, sekretariát ředitele, Národní tř. 3, 111 42 Praha 1, telefon: 24 24 05 05.

Cena novinářům

Cena předsedy Rady vlády České republiky pro výzkum a vývoj a ministra vlády ČR **RNDr. Igora Němce** za popularizaci výzkumu a vývoje v hromadných sdělovacích prostředcích v roce 1995 byla udělena a předána 1. dubna 1996 **redaktorům Mladé fronty DNES Karlu Pacnerovi a Pavlu Barochovi**. Zároveň se vypisuje tato "Cena" pro rok 1996. Může být udělena každému žurnalistovi, uveřejňujícímu v kterémkoliv hromadném sdělovacím prostředku informace v oblasti výzkumu a vývoje. Návrh na kandidáty "Ceny" bude přijímat spolu s podklady (seznam publikovaných článků, scénářů TV, rozhlasových pořadů apod.) do 31. března 1997 sekretariát Rady vlády ČR pro výzkum a vývoj (Úřad vlády ČR). □

Postgraduální kurz ÚČL

Ústav pro českou literaturu AV ČR zahájil 5. ročník postgraduálního kurzu v oboru literární vědy. Letošní cyklus přednášek a seminářů je zaměřen k poznání současného stavu studia české literatury a literárního života v 19. století. Kurz je určen především doktorandům, mladším pracovníkům literárně-vědních institucí, event. odborníkům z příbuzných oborů a všem dalším zájemcům o studium literatury. V minulých letech byli frekventanty kurzu především pracovníci kateder české literatury na filozofických a pedagogických fakultách, dále pracovníci archivů, knihoven, redakcí, nakladatelství a divadel. Kurz je rozdělen do dvou semestrálních běhů: první od dubna do června (zahájen 15. dubna), druhý od října do prosince, vždy ve čtrnáctidenních intervalech. Kurz bude probíhat vždy v pondělí od 10.00 do 12.00 hodin (přednáška) a od 13.30 do 15.00 hodin (seminář) v knihovně Ústavu pro českou literaturu AV ČR, Náměstí Republiky 1, Praha 1. Jako v minulých letech povedou i letos kurzy pracovníci Ústavu pro českou literaturu a pedagogové literárních kateder vysokých škol.

-účl-

Konference Sporná téma

Ve vile Lanna proběhla 20. - 25. května 1996 konference Sporná téma: sociální konflikt a kritika, pořádaná FLÚ AV ČR a Univerzitou v Římě - Dipartimento di Sociologia.

Konference navazuje na pravidelnou činnost **Mezinárodního střediska morální a politické filozofie** v Dubrovniku, která byla zahájena roku 1976. Jejími prvními řediteli byli Jürgen Habermas a Gajo Petrovic. Po tragicích událostech v bývalé Jugoslávii byla v roce 1993 aktivita střediska přenesena pod záštitu

to FLÚ AV ČR do Prahy, kde se v minulých letech konaly konference pod názvem Nové promyšlení subjektivity: moderna a jáství (1993), Demokracie, identita a diference (1994), Politika a etika. Dilema moderny (1995).

Konference mají interdisciplinární charakter, jsou chápány jako fórum pro mezinárodní dialog mezi představiteli odlišných stanovisek v současné morální a politické filozofii a sdružují přední odborníky z USA, SRN, Anglie, Itálie a z dalších zemí.

V tomto roce se konference týkala problematiky sociálního konfliktu v současných společnostech a otázek normativní kritiky. Koordinátorem byl **PhDr. Josef Velek, CSc.**

-flú-

Konkurs

Ústav teorie informace a automatizace AV ČR vypisuje konkurs na **místa účastníků postgraduálního doktorandského studia**. Cílem je absolvovat s podporou ústavu studium ve vybraném oboru na některé z fakult: MFF UK, FEL ČVUT, FJFI ČVUT, FS ČVUT, FIS VŠE.

Přihlášky zašlete do 14 dnů od uveřejnění této zprávy na adresu:
ÚTIA AV ČR, sekretariát ředitele, P.O. Box 18, 182 08, Praha 8, tel. 6605 2422

Svět knihy Praha '96

(22. - 25. května)

Na 2. mezinárodním knižním veletrhu, který loni navštívilo přes 30 000 milovníků literatury, se svým stánkem důstojně prezentovalo i nakladatelství AV ČR, Academia. Ačkoli neopakovalo loňský úspěch poublíkace Don Quijote, oceněné v soutěži o nejkrásnější knihu, byl o jeho stánek mezi 628 vystavujícími nakladateli z domova i ze zahraničí živý zájem.

Kenneth J. Arrow v CERGE-EI

Přátelsky, suverénně a s humorem přednesl 14. května na CERGE-EI svoji přednášku "Time preference and climate change" profesor Kenneth J. Arrow, nositel Nobelovy ceny za ekonomii.

Profesor Kenneth J. Arrow (nar. 1921), který vystudoval společenské vědy, na Kolumbijské univerzitě získal titul M.A. v oboru matematiky a další studium absolvoval na katedře ekonomie, je jedním z prvních nositelů Nobelovy ceny za ekonomii. Obdržel ji spolu s britským ekonomem Johnem Hicksem v roce 1972. Jeho hlavním přínosem byla matematicky přesná formulace problému všeobecně rovnováhy, stavu, za kterého ceny vyrovnají nabídku a požádku firem a jednotlivců po všech druzích zboží.

Významným přínosem jsou také jeho práce v teorii veřejné volby. Analyzoval v nich pravidla demokratické společenské volby a jejich výsledky.

Ačkoli je profesor Arrow především špičkovým teoretikem matematické ekonomie, věnoval svou pozornost i praktickým aplikacím této disciplíny: v roce 1962 byl členem Sboru ekonomických poradců prezidenta Kennedyho.

Profesor Arrow je nositelem mnoha vyznamenání a prezidentem řady institucí. Je již druhým nositelem Nobelovy ceny, který v rámci seminářů CERGE-EI přednášel v České republice. V roce 1995 přijal pozvání profesor Garry Becker z Chicagské univerzity, v roce 1991 přednášel o veřejné volbě profesor James Buchanan.

-sd-

Ústav molekulární genetiky AV ČR

V květnu tohoto roku uspořádal Ústav molekulární genetiky AV ČR několik přednášek, na nichž promluvili významní zahraniční vědci.

Téma "src-specific Tumor Immunity" pojednal **prof. Michael S. Halpern, Ph.D.**, z Medical College of Pennsylvania and Hahnemann University, Philadelphia, USA (13. 5. 1996).

Na námět "Retrovirus Receptors" hovořil **prof. Dr. R. A. Weiss, Ph.D.**, z The Institute of Cancer Research, Royal Cancer Hospital, London, UK (23. 5. 1996).

"Kaposi's Sarcoma associated Herpesvirus" bylo další téma, na které prof. Weiss přednášel během svého pobytu v Praze 24. 5. 1996. □

Cena Hannah Arendtové Palackého univerzitě v Olomouci

Institut humanitních věd ve Vídni a nadace Körber v Hamburku rozhodly v dubnu 1996, že vítězem soutěže o cenu Hannah Arendtové se stává Palackého univerzita v Olomouci.

Cena, jejíž součástí je grant na 300 tisíc DM, bude udělena během slavnostního ceremoniálu ve vídeňském Schwarzenbergském paláci 29. května 1996.

Zprohlášení Jury, které předsedal lord Dahrendorf ze St. Antony's College v Oxfordu:

"Cena Hannah Arendtové za rok 1996 je udělena Palackého univerzitě v Olomouci jako uznání za její snahy obnovit po údobí diktátorského režimu instituci hodnou úcty, působit v širším měřítku na společnost, obzvláště v souvislosti s otázkou menšin, jak o tom svědčí Romský výchovný projekt, a oživovat vědomí úlohy práva ve svobodné lidské společnosti, jak to má v programu Právnická fakulta zmíněné univerzity..."

Cena Hannah Arendtové

má sloužit podpoře rozvoje otevřené, svobodné a demokratické občanské společnosti v zemích východní a střední Evropy, podpoře reform vysokého školství a výzkumu ve střední Evropě. Je součástí širšího projektu TERC (The Transformation of the National Higher Education and Research Systems of Central Europe) a byla pojmenována po Hannah Arendtové v souvislosti s jejím významným příspěvím k obecnému pochopení principu svobody, demokratického pořádku i neštěstí, které způsobily totalitní systémy 20. století. Poprvé byla cena Hannah Arendtové udělena v únoru 1995 Vysoké škole sociálních výzkumů ve Varšavě.

Palackého univerzita byla vybrána z více než 25 kandidátů. Dalšími finalisty v roce 1996 byly: Academia Istropolitana, Bratislava; Center for Studies on the Classical Tradition in Poland and East-Central Europe, University of Warsaw; Center for Theoretical Studies and the Institute of Fundamental Learning, Charles University, Prague; Invisible College, Budapest; New Europe College, Bucharest.

Romský výchovný program

vznikl v roce 1991 jako výsledek snahy univerzitních profesorů odpovědět na sociální, poli-

tické a kulturní aspekty romské menšiny v České republice. Projekt zahrnuje speciální přednášky pro studenty, kteří se chtějí stát učiteli na základních nebo odborných školách Pedagogické fakulty, pro studenty Sociologické fakulty či další zájemce. Navrhuje vytvoření předškolní třídy pro romské děti, interdisciplinární výzkumný program o sociologických, historických a psychologických aspektech romské kultury včetně databáze o romské literatuře a publikování knih pro potřeby škol, univerzit i veřejnosti. Program, financovaný českým ministerstvem školství, spolupracuje s odborníky z jiných univerzit i se širokým spektrem místních a krajových institucí, jako je například město Olomouc, Muzeum romské kultury v Brně, Česká asociace domova dětí, stejně jako místní charitativní organizace.

-sd-

Laureáti III. ročníku Soutěže vědeckotechnických projektů středoškolské mládeže

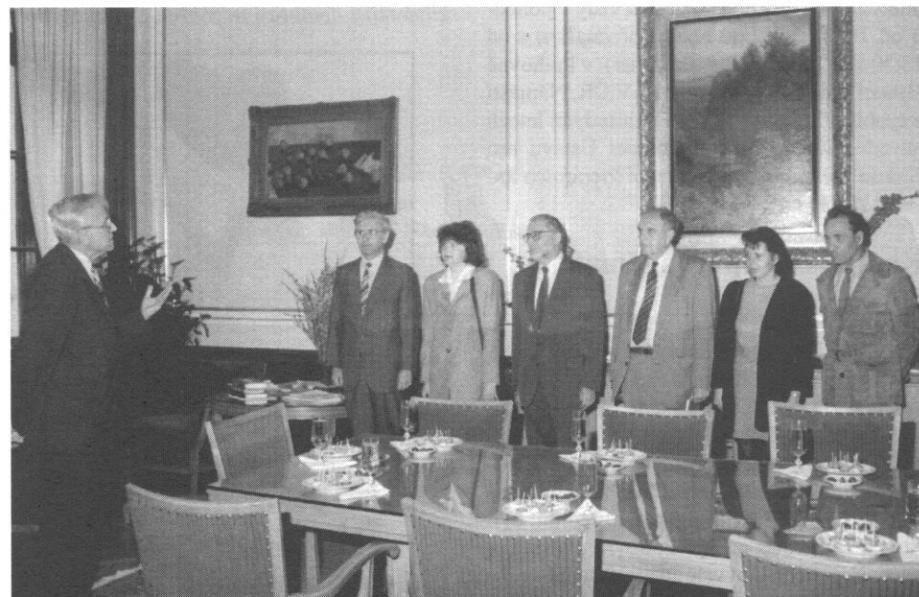
Dne 6. května 1996 byly za účasti předsedy Asociace pro mládež, vědu a techniku AMAVET, Ing. Stanislava Medřického, CSc., a místopředsedy AV ČR prof. RNDr. Václava Pačesa, DrSc., vyhlášeny výsledky III. ročníku Soutěže vědeckotechnických projektů středoškolské mládeže za rok 1996. Z 33 projektů, jejichž autoři postoupili do národního finále soutěže, bylo vybráno 24 projektů k účasti na I. evropské výstavě vědeckotechnických projektů mládeže ESE '96 v Praze. Osobní dopis předsedy Akademie věd ČR prof. Ing. Rudolfa Zahradníka, DrSc., s nabídkou návštěvy akademických ústavů obdrželi:

Nahoře: Dne 24. 4. 1996 předal předseda AV ČR Rudolf Zahradník Ceny Akademie věd ČR za popularizaci vědy v roce 1996: RNDr. Janu Munzarovi, CSc., PhDr. Světlé Čmejkové, CSc., prof. PhDr. Františku Danešovi, DrSc., PhDr. Zdeňku Hlavsovi, CSc., prof. PhDr. Jiřímu Krausovi, DrSc., PhDr. Ivaně Svobodové a doc.

RNDr. Josipovi Kleczkovi, DrSc. Dole: Ceny Akademie věd ČR pro mladé vědecké pracovníky předal prof. Zahradník: Ing. Věslavu Michalikovi, CSc., RNDr. Petru Nachtigallovi, PhD. a PhDr. Vladimíru Havlíkovi, CSc.

Foto © J. Plechatý

Místopředseda Akademie věd prof. RNDr. Václav Pačes, DrSc., předává čestné uznání Martě Zimové z Brna-Bystřice za její práci Změny v početnosti netopýrů zimujících v jeskyních střední části Moravského krasu.

Foto © J. Kroulík

Lukáš Šmahel (nar. 1978), I. Gymnázium Plzeň, za práci Bioindikace kvality ovzduší sledováním výskytu lišejníků

Pavel Hájek (nar. 1977), Gymnázium Na vítězné pláni, Praha, za práci Listy Lawrenci Hoggernwirovi (pojednání o Gnosii)

Martin Šigut (nar. 1978), SPŠ elektrotechnická, Frenštát pod Radhoštěm a

Filip Konvička (nar. 1979), Gymnázium Petra Bezruče, Frýdek-Místek, za práci Systém pro monitorování relačních databázových systémů Guard 95

Romana Křupková (nar. 1979) a

Petra Novotná (nar. 1979), obě SZemŠ a OA Vyškov, za práci Vliv výživy na infarkt myokardu

Petr Cíglér (nar. 1978), Gymnázium J.V. Jirsík České Budějovice, za práci Syntéza selektivního sorbentu pro ireverzibilní sorbci kadmia metodou inkorporace sulfidické síry na huminové kyselinu hnědého uhlí.

Celkové prvenství získali **Martin Šigut** a **Filip Konvička** za projekt Systém pro monitorování relačních databázových systémů GUARD 95 a obdrželi od zástupce sponzorské firmy PC WORLD Ing. Pavla Korce osobní počítač PC 486 DX 2/66 od firmy AUROTON. □

Na snímku Filip Konvička (vlevo) a Martin Šigut (vpravo). Foto © AMAVET

31. ročník

Academia film Olomouc

Academia film Olomouc 1996

Mezinárodní festival vědeckých, populárně-vědeckých a didaktických filmů, televizních pořadů a videoprogramů vznikl v roce 1966 ze společné iniciativy pracovníků Krátkého filmu Praha, Československé akademie věd a Univerzity Palackého v Olomouci jako celostátní přehlídka se zahraniční účastí. Součtě se mohou zúčastnit snímky sloužící vědeckému bádání a šíření nových vědeckých informací, popularizující vědecké poznání a vědeckou práci, snímky zaměřené k výuce a výzkumu z období za poslední dva roky.

Letošní **31. ročník festivalu Academia film Olomouc 1996**, který se konal od 28. dubna do 1. května, měl obzvláště slavnostní ráz, protože byl navíc spjat s 50. výročím obnovení univerzity v Olomouci. Mottem festivalu bylo "Jak vidí moderní věda budoucnost člověka". Novinkou letošního ročníku bylo úzké sepětí s právým studentským majáles, jehož králem byl zvolen rektor univerzity.

Velká cena byla udělena filmu "Zač jsme bojovali" za kvalitní filmové zpracování velmi náročné historické látky, která komplexně zobrazuje a popularizuje mnoho let opomíjenou kapitolu československých dějin. Z dalších cen uvedeme jen několik příkladů. Film "Bílkoviny a počítač" byl oceněn za obrazně názorné přiblížení složitého studia struktury bílkovin s využitím moderních technických postupů. Cenu v kategorii vědecké a populárně vědecké dostal film "SINGSING TUMBUAN – Tanec masek" za etnograficky cenný a dokumentárně pravdivý filmový záznam vzácného tradičního rituálu. V dokumentární kategorii pak získal cenu film "Srdce na dlani" za komplexní pohled na problematiku kardiochirurgických výkonů přibližující psychickou zátěž lékaře i pacienta.

Akademie věd České republiky sponzorovala jednu cenu, kterou předal předseda AV ČR profesor R. Zahradník. Současně zhodnotil význam spolupráce Akademie s tímto festivalem a univerzitou při slavnostním přípitku na

recepci po vyhlášení výsledků pořádané v krásném prostředí olomoucké radnice.

Dá se předpokládat, že se příští rok podaří Akademii věd zapojit do festivalu alespoň jedním snímkem připravovaným ve spolupráci s KF, a.s., Praha.

Svetozár Pantůček

Ze zahraniční vědy

Alkohol pomáhá při šíření zhoubných onemocnění. Američtí a izraelští vědci zjistili při pokusech na myších, že vstříknuté rakovinné buňky, které jsou za normálních okolností likvidovány imunitním systémem, pronikají do plic zvýšit čtyřicetkrát rychleji, když myši mají v krvi více než 0,2 % alkoholu.

New Scientist, duben 96

Nový intenzivní zdroj světla spektrálním složením velmi podobný slunečnímu záření zavádí do praxe americká firma Fusion Lighting. V tomto zdroji svítí síra, uzavřená v ampuli s argonovou atmosférou, při vybuzení vlnami vysoké frekvence z magnetronu. Zdroj má vysokou svítivost a účinnost až 100 lumenů na watt, což je šestkrát více ve srovnání s obyčejnými žárovkami.

La Recherche, duben 96

Dne 24. května převzal ve Washingtonu DC v USA prof. Ing. Rudolf Zahradník, DrSc., předseda Akademie věd ČR, čestný doktorát Georgetown University. Udělení čestného doktorátu je výrazem ocenění díla prof. Rudolfa Zahradníka v oblasti teoretické chemie a uznaním české vědy.

Nabídka

Biofyzikální ústav AV ČR, Královopolská 135, 612 65 Brno nabízí k bezúplatnému převodu ostatním pracovištěm AV ČR:
Soupravu Elphor Vap 21, Free-Flow Elektrophor
Výrobce : BENDER-HOBEN, NSR,
rok pořízení 1986, pořizovací cena
1 101 313,- Kč.
Další informace podá Jan Nezval,
tel. (05) 41321247. □

BEAMS '96

11th International Conference on High Power Particle Beams
Kongresové centrum Praha, 10.-14. červen 1996

Tato významná mezinárodní konference z fyzikálního oboru, která byla dosud spojována výhradně s "vědeckými supervelmočemi", se bude konat poprvé ve své více než dvacetileté historii u nás, v Kongresovém centru v Praze. Její uspořádání bylo mezinárodním výborem konference světového Ústavu fyziky plazmatu AV ČR, kde výzkum interakce silnoproudých relativistických elektronových svazků s plazmatem patří již dlouhá léta k nosným výzkumným programům oddělení impulzních plazmových systémů. Přitom v Praze svým způsobem historie svazkových konferencí vlastně začala: v roce 1967 zde jeden z tehdejších vedoucích pracovníků ÚFP, Miloš Seidl (nyní prof. emeritus na Stevens Institute of Technology, Hoboken, USA) uspořádal s desetiletým předstihem vůbec první mezinárodní svazkové sympozium jako předchůdce pozdějších konferencí BEAMS, z nichž polovina se konala na různých místech v USA.

Vzduch svému tradičnímu názvu se konference BEAMS již dálky nezabývají jen fyzikou silnoproudých impulzních svazků nabitych částic, ale obecně všemi fyzikálními systémy, pro které je charakteristická vysoká koncentrace energie v čase i v prostoru, od termojader-

ných terčíkových experimentů s inerciálním udržením plazmatu, rychlých z-pinčů a plasma-fokusů, až po výkonové generátory elektromagnetického i neutronového záření. V poslední době věnují konference BEAMS stále více prostoru i technologickým aplikacím svazků a vysokých impulzních výkonů. K nejzajímavějším z nich bezesporu patří svazkem řízené transmutační technologie, které by v budoucnosti mohly definitivně vyřešit jeden z nejpříjemnějších problémů současných jaderných elektráren: problém likvidace jaderných odpadů.

Konference BEAMS'96 se zúčastní však také reprezentativní výběr odborníků z bezmála třiceti zemí ze všech kontinentů, od Spojených států a Chile až po Izrael, Čínu, Malajsii a Japonsko. Hojně zastoupeny zde budou například známé americké národní laboratoře (LANL, LLNL, SNL, NRL), německé FZK Karlsruhe, francouzská École Polytechnique nebo izraelský Weizmannův ústav, chybět nebudou ani zástupci předních amerických, evropských a japonských univerzit. Početné delegace na ni tentokrát vyšlo i pracoviště doposud zahalená rouškou tajemství (ruský Arzamas-16 a Čeljabinsk-70).

Celkem bylo programovým výborem přijato 435 konferenčních příspěvků, z nichž zhruba semidesát bude přeneseno ústředně. Za všechny jmennujeme alespoň přehledové referáty **Jeffa Quintenze a Ramona Leepera** o termojaderém programu v SNL, **Balbira Goela** o iontových svazcích v Karlshuhe, **Vladimíra Černyševa** o explozivních magnetických generátořech v Arzamasu, **Ricka Spielmana, Geraldu Kiuttu, Vladimíru Mochovou a Bernarda Etlichera** o americkém, ruském a francouzském programu radiačních superzdrojů, **Kioshi Yatsui** o výkonových impulzních technologiích v LBT Nagaoka, **Charlese Bowmana** o svazkem řízených transmutačních technologiích v LANL, **Daniela Cohna** o plazmových technologiích pro likvidaci průmyslových odpadů v MIT, nebo **Yitzhaka Marona** o diagnostice horkého impulzního plazmatu využívané ve Weizmannově ústavu.

Konference je pořádána pod záštitou Akademie věd a Inženýrské akademie ČR, Rady vlády ČR pro výzkum a vývoj a primátora hl. m. Prahy. Vedle zahraničních hostů se již zúčastní zástupci celé řady našich akademických, vysokoškolských i průmyslových výzkumných pracovišť. Případně další zájemci naleznou všechny potřebné informace o registraci a programu (včetně seznamu referátů, rejstříku autorů a stručných abstraktů všech přihlášených referátů) v elektronické formě na Internetu, např. na domovské stránce Ústavu fyziky plazmatu (<http://www.ipp.cas.cz>).

Jmérem organizačního výboru konference BEAMS '96 Vás na všechny přednášky srdečně zve

Ing. Jiří Ullschmied, CSc.
spolupředseda konference BEAMS'96
Ústav fyziky plazmatu AV ČR
Za Slovankou 1, 182 00 Praha 8
tel.: 887 963,
e-mail BEAMS96@ipp.cas.cz

Akce ústavů AV ČR – červen 1996

Zasedání Mezinárodní komise pro Slovenský jazykový atlas

Pořadatel: Ústav pro jazyk český AV ČR
Termín: 3. – 8. 6.
Místo konání: Šlapanice u Brna

Programy a algoritmy numerické matematiky 8

Pořadatel: Matematický ústav AV ČR
Termín: 10. – 14. 6.
Místo konání: Janov nad Nisou

Praktický kurs EMBO '96

Pořadatel: Evropská molekulárně biologická organizace (EMBO), Ústav experimentální medicíny AV ČR, 1. a 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy

Termín: 12. – 22. 6.
Místo konání: Praha, 1. lékařská fakulta UK, Purkyňův ústav, Albertov

29th Heyrovský Discussions "Advanced Techniques in Electrochemistry"

Pořadatel: Ústav fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR
Termín: 16. – 20. 6.
Místo konání: Třešť

XXV. česko-polská konference o důlní geofyzice

Pořadatel: Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR
Termín: 17. - 20. 6.
Místo konání: Seč

10. mezinárodní sympozium LOGICA '96

Pořadatel: Filozofický ústav
Termín: 18. - 21. 6.
Místo konání: Liblice

4. mezinárodní workshop o optimalizačních a inverzních problémech v elektromagnetismu

Pořadatel: Ústav přístrojové techniky AV ČR
Termín: 19. - 21. 6.
Místo konání: Brno

Cyklus Věda kontra iracionalita

přednáška na téma Clusterová medicína, panelová diskuse Riziko šíření pavěd a jak se mu bránit

Pořadatel: AV ČR – Tiskový odbor a Občanské sdružení Sisyfos
Termín: 20. 6.
Místo konání: Praha, Kancelář AV ČR

Kolokvium L'Occident romain et l'Europe au début de l'époque des Grandes Migrations

Pořadatel: Centre des recherches archéologiques médiévales (L'Université de Caen), CNRS UPR 7523 a ERS 152 a Archeologický ústav AV ČR v Brně

Termín: 24. - 29. 6.
Místo konání: Caen

6. mezinárodní konference Poučení z pořídky stavebních konstrukcí

Pořadatel: AV ČR, Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR, Národní skupina ISTLI a další
Termín: 25. - 27. 6.
Místo konání: Brno □

6. Brdičkova přednáška

Dne 13. června 1996 ve 14.00 hod. se koná ve velké posluchárně Ústavu fyzikální chemie Jaroslava Heyrovského AV ČR, Praha 8, Dolejškova 3, 6. Brdičkova přednáška, "Self-organization in surface reactions", kterou přednese prof. Gerhard Ertl z Fritz-Haber-Institut der Max-Planck-Gesellschaft, Berlin.

Gerhard Ertl (1936) získal doktorát chemie na Technické univerzitě v Mnichově, kde se habilitoval ve fyzikální chemii. Působil na univerzitách v Hannoveru a v Mnichově. V roce 1986 přešel do Berlína, kde se stal ředitelem Ústavu Fritze Habera Společnosti Maxe Plancka a čestným profesorem na Svobodné univerzitě a na Technické univerzitě. Je nositelem řady prestižních cen a vyznamenání (the Japan Prize, the Hewlett Packard Europhysics Prize, the Leibniz Prize a dalších.)

Profesor Ertl se ve své práci soustřeďuje na chemii a fyziku pevných látek, zejména na souvislost mezi strukturou povrchu a dynamikou povrchových dějů v atomárním měřítku. Zabývá se také elektrochemií a fyzikálně-chemickými aspekty heterogenní katalýzy. Osvědčoval v minulosti vzácně přátelský vztah k vědeckým pracovníkům naší země, kterým poskytoval po léta významnou podporu. □

Výroční setkání Mezinárodní společnosti chemické ekologie

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR pořádá 18.-22. srpna 1996 v Praze 13th Annual Meeting of International Society of Chemical Ecology. Mimo zasedání výkonného výboru a rady ISCE bude součástí setkání vědecká konference s programem tematicky usměrněným do čtyř sympozií:

1. Fyziologie a způsob účinku semiochemikálí
2. Chemicky zprostředkováne interakce rostlin a hmyzu
3. Biochemie sekundárních metabolitů
4. Praktické aplikace semiochemikálí

V průběhu konference bude předneseno 12 zvaných plenárních přednášek, jedna čestná a jedna speciální přednáška, 50 krátkých příspěvků a posterová sdělení.

ISCE v současnosti sdružuje přibližně 600 vědců, univerzitních učitelů a studentů z 35 zemí světa. Svým setkáním v Praze chce vyvolat u badatelů ze zemí střední a východní Evropy větší zájem o multidisciplinární výzkum v oblasti chemické ekologie a o členství a spolupráci v ISCE.

Kontaktní adresa: J. Harmatha, ÚOCHB AV ČR, Flemingovo nám. 2, 166 10 Praha, fax. (02) 243 100 90, e-mail: harmatha@uochb.cas.cz

7. světový kongres IFSA

Praha, 25.-29.6. 1997

Mezinárodní asociace pro fuzzy množiny (IFSA) rozhodla o přidělení svého 7. světového kongresu České republice. Kongres se bude konat v Praze koncem června 1997.

Světové kongresy IFSA se střídavě konají v některém ze států Ameriky, Evropy a Asie. Poslední proběhl v roce 1995 v Rio de Janeiru

a z evropských zemí, které se o pořádání následujícího kongresu ucházely, nakonec zvítězila naše republika. Je to současně poprvé, kdy se světová akce fuzzistů koná v některé ze zemí bývalého východního bloku a v tomto smyslu případný úspěch kongresu ovlivní i naděje dalších zemí našeho regionu na pořádání podobných prestižních setkání v budoucnosti.

Na pořádání kongresu spojili své síly **fuzzisté z vysokých škol a ústavů Akademie věd**, konkrétně z Vysoké školy ekonomické v Praze, Ostravské univerzity, Ústavu teorie informace a automatizace AV ČR, Ústavu informatiky a výpočetní techniky AV ČR, z ČVUT. Významné činnosti zajišťují i kolegové z Bratislav (ze Stavební fakulty STU a Matematického ústavu SAV). Kromě dalších funkcí byly pracovníkům AV svěřeny obě funkce místopředsedů organizačního výboru. Rovněž jeho předseda, **Ing. Vilém Novák, DrSc.**, z Ostravské univerzity, je i pracovníkem AV ČR.

Tematický záběr kongresu pokrývá, jak je u podobných světových setkání obvyklé, prakticky celou problematiku teorie fuzzy množin a jejich podstatných aplikací. Sama myšlenka fuzzy množin byla vyvolána potřebou zahrnout do exaktních matematických modelů pojmy, které jsou svou povahou vágní, nepřesně vymezené a u nichž často nebyvá tak docela zjevné, na které konkrétní objekty se ještě vztahuje a na které už nikoliv. Aplikace, ke kterým teorie vedla, zaujímají dnes nápadně místo zejména v regulační a řídicí technice, ale i v řadě dalších oborů. Naše republika, i když nemá institucionalizované pracoviště se zaměřením na fuzzy množiny, má v daném oboru dobrý zvuk, což jistě přispělo k přidělení kongresu právě do Prahy.

Zájemci o bližší informace se mohou obrátit na adresu: IFSA'97, Action M Agency Milena Zeithamlová, Vršovická 68, 100 00 Praha 10, tel. (02) 6731 2333-4, fax (02) 6731 0503, e-mail: actionm@cuni.cz, případně vyhledat stránky WWW: <http://is.vse.cz/ifsa97/home.htm> či GOPHER: gopher.vse.cz FTP: ciks.vse.cz

-mar-

Kaleidoskop

Collegium Budapest – Institute for Advanced Study nabízí na rok 1997-98 pobytová stipendia vědeckým pracovníkům pod 35 let ze všech vědních oblastí, ale hlavní důraz klade na téma týkající se kulturních, sociálně-politických a hospodářských změn ve východní Evropě. Termín přihlášek je **30. září 1996**.

Australia Prize, kterou od roku 1989 uděluje australská vláda, bude v roce 1997 udělena v oboru **telekomunikace** dotována částkou 300 000 dolarů. Nominace se přijímají v Canběre do **31.7. t.r.**, své návrhy kandidátů prosím zasílejte včas sekretariátu Ing. K. Jungwirtha, DrSc., v Kanceláři AV, Národní 3, Praha 1.

V letošním roce udělí Evropská komise a Evropská rada aplikovaných věd a inženýrství 28 cen v oboru informační techniky. Téma 1996 je **Novel products with a high IT content and evident market potential**. ITEA '96 udělí tři velké ceny po 200 000 ECU a dalších 25 cen po 5000 ECU. Přihlášky se přijímají do **21.8. 1996**, bližší informace poskytne Mme Helle

Bonnet, ITEA/Euro-CASE Secrétaire, 16, rue Mazarine, 75006 Paris, tel. (33 1) 44414394, fax (33 1) 44414355, e-mail: itea.euro-case@ext.jussieu.fr.

Univerzita v Eichstättu nabízí půlroční, event. roční pobytová stipendia zájemcům s uzavřeným doktorským studiem (**společenské vědy**) nebo krátce před jeho dokončením. Do užšího výběru budou zařazeni uchazeči, zabývající se tematickými okruhy:

1. Kulturní podmínky hospodářských a sociálních transformačních procesů ve střední a východní Evropě.
2. Nacionálizmy (a jejich důsledky, mj. antisemitismus) a národní identity. Tradice a dějiny v sebeporozumění národů střední a východní Evropy.
3. Převrat r. 1989 a jeho důsledky pro politickou filozofii ve střední a východní Evropě. O udělení stipendí rozhoduje Prof. Mikuláš Lobkowicz, ředitel mezioborového Centra středoevropských a východoevropských studií v Eichstättu.

Rikkyo University v Tokiu nabízí 3-8měsíční pobity (duben 1997 – březen 1998) pro vědecké pracovníky v humanitních a společensko-vědních oborech (ve zvláštních případech i pro přírodovědce). Věkový limit 45 let, stipendium zahrnuje i letenku. Přihlášky do **30.6.1996**.

Zvláštní číslo CORDIS focus z 1.5.t.r. obsahuje přehled termínů podávání návrhů projektů ve Čtvrtém rámcovém programu Evropské komise (1994-1998). Některé programy jsou stále otevřené (např. **Telematics applications** do 15.1.97, **Space techniques applied to environmental monitoring and research** do 15.9.96, **Biospheric processes - Eloise** do 15.9.97, všechna téma **Environment and Climate** od 17.12.96 do 27.3.97, určitá téma **Biotechnology** do září 96 a září 97, a další). Časopis je k nahlédnutí na adresu uvedené dole.

Mezinárodní konference "Obnovitelné zdroje energie pro rozvoj, kulturu a životní prostředí" se bude konat v Moskvě ve dnech 8.- 12. července 1996 v rámci programu UNESCO "The World Solar Summit Process".

Krátkodobá stipendia UNESCO MIRCEN (Microbial Resources Centres Network) v oblasti rostlinných, akvatických a jiných blízkých environmentálních biotechnologií.

Stipendium podporuje vědecký výzkum na pracovištích MIRCEN, která se zabývají nedostupnými oblastmi ve vývojových zemích. Stipendia nehradí účast na konferencích a kurzech. K žádosti je nutné připojit vyplňený formulář, doporučující dopis a potvrzující dopis z pracoviště, které přijímá kandidáta na dobu pokrytu krátkodobým stipendiem.

Žádosti zaslat na UNESCO/MIRCEN formulářích do 30.června nebo 30.prosince na adresu: UNESCO MIRCEN Short-Term Fellowships in Biotechnology, Div. of Basic Sciences (Attn: Dr.E.J. DaSilva) UNESCO, 1, rue Miollis, 75732 Paris Cedex 15, France. Formuláře a podrobnější informace u Evy Jealinkové, KAV ČR.

Není-li uvedeno jinak, je původní zdroj informace k nahlédnutí paní A. Štysové, Kancelář AV ČR, Národní 3, Praha 1, telefon 2424 03 84, linka 480.

NOVÉ KNIHY

Academia

- Tomáš Boublík: Statistická termodynamika, Academia 1996, 199 stran, brožováno, cena zatím neurčena.

Kniha přináší v ucelené formě základy statistické termodynamiky a jejich aplikace k určení termodynamických funkcí a dalších rovnovážných charakteristik soustav velmi zředěných a reálných plynů, kapalin, kapalných roztoků, jakož i soustavy plyn - pevná látka. Důraz byl kladen na zachycení myšlenkového vývoje daného oboru, formulace a předpoklady teorií a odpovídající matematické formulace jednotlivých metod. Kniha je určena pokročilým studentům fyziky a chemie a odborným pracovníkům této obory, jakož i pracovníkům v oboru molekulární biologie a geologie.

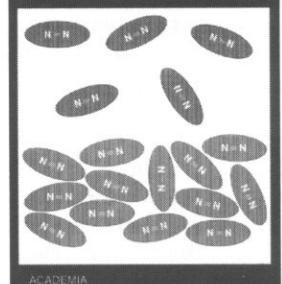
- Vladimír Miltner: Svět na talíři, Academia 1996, 246 stran, vázáno, cena zatím neurčena.

Téměř 700 receptů světové kuchyně, které shromáždil ve svém gastronomickém putování napříč kontinenty známý indolog, ale také znalec v oboru kulinarství, Vladimír Miltner. Chutě a vůně jeho pokrmů jsou stejně rozličné, jako povahy národů, kterým chutnají. Úvahy o tom, zda je gastronomie uměním, vědou nebo řemeslem se zde rozšiřuje o nový rozměr, stává se námětem k úvahám historickým, národopisným, ba dokonce jazykovědným.

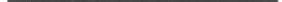
- Umělecké památky Prahy – Staré Město a Josefov, Academia 1996, 624 str., 600 obr. a fotogr., vaz., cena zatím neurčena.

První část pražské uměleckohistorické topografie, pojednávající o uměleckých památkách Starého Města a Josefova navazuje na úspěšné vydání čtyřdílných Uměleckých památek Čech a třídílných Uměleckých památek Moravy a Slezska (Academia 1995). V úvodu shrnuje umělecký vývoj Starého města a Josefova od pravěku a raného středověku přes gotiku, renesanci, baroko a klasicismus až k historismu druhé poloviny 19. století, secesi, kubismu a meziválečné a poválečné tvorbě. Následuje výčet 730 objektů. Dopravné ilustrace tvoří historické kresby, grafické pochody, fotografie, plány a půdorysy.

TOMÁŠ BOUBLÍK
**STATISTICKÁ
TERMODYNAMIKA**

Recepty světové kuchyně
SVĚT NA TALÍŘI
VLADIMÍR MILTNER

Prameny, ed. ÚSD

- Jindřich Pecka: Spontánní projevy Pražského jara 1968-69, 295 stran, 90,- Kč.

Dokumenty o lidovém odporu proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968, zachycující šířené zvěsti, hesla, nápisy, anekdoty, anonymní verše a písň.

- Jindřich Pecka: Občanská společnost 1967-1970. Emancipační hnutí uvnitř Národní fronty 1967-1970, 586 stran, 140,- Kč.

138 dokumentů z činnosti politických, společenských a zájmových organizací Národní fronty zachycuje proces politické emancipace a projevy občanské společnosti.

- František Cigánek: Národní shromáždění 21. - 28. srpna 1968.

Komentovaný stenografický záznam osmi dnů jednání Národního shromáždění. Přílohy obsahují seznam všech poslanců, složení předsednictva, statistiku účasti aj. (Připravuje se).

FILOSOFIE
ZA
MŘÍŽEMI
LEOPOLDOV. LÉTA PADESÁTA

DARY NAKLADATELŮ KNIHOVNĚ AV ČR

- Otto Wagner: S cizineckou legií proti Rommelovi, Egem 1995, 277 stran, vázáno s přebalem, cena 128,- Kč.

Vzrušující autentické deníkové záznamy československého důstojníka, který za druhé světové války velel v africké poušti rotě cizinecké legie a prodělal s ní slavné tažení u Bir Hakeimu. Deníky také popisují Wagnerovu účast v nešťastném francouzském tažení v roce 1940 a jeho další osudy do konce války.

- Nová encyklopédie českého výtvarného umění (A - M), Academia 1995, 546 stran, vázáno lamino, cena neurčena.

Nová encyklopédie výtvarného umění poskytuje základní orientaci ve výtvarném umění českých zemí od nejstarších dob po osmdesátá léta 20. století. Zahrnuje obory: architektura, malířství, sochařství, kresba, grafika, užité umění, scénografie, design, počítačové umění, fotografie, kreslený a animovaný film, dějiny umění, estetika, výtvarná teorie a kritika. Je oproti encyklopédii z roku 1975 rozšířena v obou svých dílech téměř o trojnásobek nových hesel.

Záznamy "přednášek", psaných v leopoldovské věznici svědčí o neuvěřitelné síle lidského ducha, o neuhasitelné touze po svobodě, po volném hlásání myšlenek a vlastních názorů. Jsou obdobou textů, které vznikaly i v dalších československých vězeňských zařízeních padesátých let. Písemnosti, ukryté v ocelové schránce do zdi věznice čekaly téměř čtyřicet let, než mohly být vynešeny a vydány. Univerzita Karlova vydává knihu v naději, že přispěje k bližšímu poznání doby, života i myšlení naší společnosti padesátých let.